

DEELgenoot

Periodiek van de Historische Kring Blaricum

NUMMER 104

VOORJAAR 2024

Agenda 2024

- Zaterdag 7 januari t/m 30 maart 2024
Expositie schilderijen uit de kunstcollectie*
van de gemeente Blaricum.
- Maandag 25 maart 2024
Jaarvergadering van de HKB*
Aanvang 14.30 uur.
- Zaterdag 6 april t/m 29 juni 2024
Expositie foto's bijzondere Blaricumse huizen*
- Zaterdag 6 april 2024
Dorpswandeling o.l.v. gids Frans Ruijter
Vertrek bij de Kring om 14.30 uur.
Leden gratis; niet-leden € 3,-.

*Locatie van deze activiteiten:
Achter de Deel, het HKB onderkomen
Brinklaan 4A, Blaricum

Actuele informatie vindt u op
www.historischekringblaricum.nl

De tentoonstellingen worden gehouden bij de Historische Kring Blaricum aan de Brinklaan 4A. Ze zijn te bezichtigen woensdags van 14.00-16.00 uur en zaterdag van 14.00-16.00 uur. De toegang is gratis**.

**Voor alle activiteiten van de Kring geldt dat deze gratis zijn voor leden en dat we aan niet-leden een bijdrage vragen van € 3,- (tentoonstellingen uitgezonderd). Om verzekerd te zijn van een plaats bij een lezing en/of dorpswandeling is het noodzakelijk u van tevoren op te geven, bij voorkeur per e-mail: secretaris@hkblaricum.nl

VOORPAGINA: *Woonhuis en studio van fotograaf Ep Raven, Kerklaan 1 in Blaricum, ca. 1918.*

DEELgenoot 104

Voorjaar 2024

Inhoudsopgave

Van Bestuurszijde	3012
Uitnodiging Jaarvergadering	3014
Notulen jaarvergadering 27 maart 2023	3015
Expositie uit de kunstcollectie van de gemeente Blaricum.....	3017
Kees de Vries (<i>Kees Vod</i>)	3025
Historisch overzicht ondernemingen Blaricum (vervolg).....	3030
Onderzoek naar het ontstaan van Blaricum - 3	3034
Sipke van der Schaar: Experimenteren met verschillende schilderstijlen....	3043
Nieuwe aanwinsten.....	3050
Bijzondere verwervingen.....	3052
‘De donkere dagen van 1929’	3054
Het rode dorp	3057

Bestuur

<i>Voorzitter:</i>	J.A.M. Vos, Driftlaan 35
<i>Secretaris:</i>	P. Klaver, Tweede Molenweg 16
<i>Penningmeester:</i>	P.M.A. van den Breemer, Schoolstraat 2
<i>Leden:</i>	R.P. Machielse, G.H. Machielse, W. van 't Hull
<i>Ere-lid:</i>	A.J.G. Lindeman
<i>Leden van verdienste:</i>	J. Goes, G.H. Machielse, R.P. Machielse

Redactieadres: Brinklaan 4A, 1261 ER Blaricum
E-mail: redactie@hkblaricum.nl

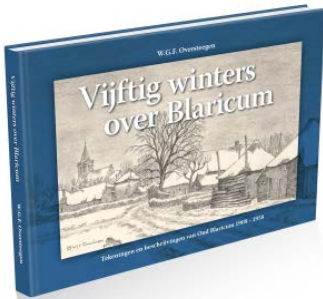
Vormgeving: Ton Hartong

IBAN: NL76 RABO 0308 4257 07

ISSN 2213-2309

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

Bijna twee jaar geleden vierden we het 40-jarig bestaan van de Historische Kring Blaricum. Ter gelegenheid van het bereiken van deze mijlpaal hebben we het boek '50 Winters over Blaricum' uitgegeven.

Dit fraaie boekwerkje bevat 82 tekeningen met bijbehorende tekst van de architect/kunstenaar Willem George Frederik Oversteegen. Elk lid van onze vereniging kon een gratis exemplaar in ontvangst nemen bij de Kring. **Tot op heden hebben 139 leden hun gratis boek nog niet afgehaald.** Doe er uw voordeel mee en kom alsnog uw gratis boek ophalen.

Tentoonstellingen

Tot en met 31 maart is er de expositie van 24 schilderijen uit de **kunstcollectie van de gemeente Blaricum**. Er worden werken getoond van kunstenaars die in Blaricum gewoond of gewerkt hebben, onder meer van Kees van Urk, Alberta Smetz, Leo Gestel en Johan Meijer. Verderop in deze *DEELgenoot* vindt u een beschrijving van de diverse kunstenaars. U kunt deze beschrijving gebruiken als leidraad bij uw bezoek aan de Kring. Onze openingstijden zijn: elke woensdag- en zaterdagmiddag van 14.00-16.00 uur.

Van zaterdag 6 april tot en met 29 juni tonen we foto's van 50 x 70 cm van **bijzondere Blaricumse huizen**. Vele van de opnamen zijn gemaakt door Sijbert Blijdenstein en wijlen Gerbe van der Woude.

Gedurende de maanden **juli en augustus** is er een **verkoopexpositie van schilderijen van Caroline Visser**. Zij heeft geruime tijd in Blaricum gewoond en gewerkt in de woning op Kerkpad 6, en heeft daar vele schilderlessen gegeven.

KUNST BLARICUM

Op 28 en 29 september is ons onderkomen weer opengesteld voor deelnemers aan de **Blaricumse Atelierdagen**. Bij het ter perse gaan van deze *DEELgenoot* is nog niet bekend wie er bij ons komt exposeren.

Dorpswandelingen

Op **zaterdag 6 april** is er weer een **dorpswandeling** onder leiding van Frans Ruijter. Hij leidt u langs de Blaricumse huizen en straatjes onder het vertellen van anekdotes en dorpsverhalen. U kunt zich opgeven via info@hkblaricum.nl of telefonisch 06 23154976. Voor leden is het gratis, niet-leden betalen slechts € 3,00.

Contributie

Bijgaand in deze *DEELgenoot* ontvangt u bijgesloten de contributienota voor 2024. Helaas hebben we een tiental leden moeten afvoeren van de ledenlijst wegens het niet betalen van de contributie over 2023. We hopen dat u de contributie over 2024 van minimaal € 15 spoedig aan ons zult overmaken.

In verband met de sterk gestegen portokosten is op de jaarvergadering van 2023 besloten om per 1 januari 2024 bij de leden buiten Blaricum, Laren en Eemnes de portokosten te verhogen naar € 10,00.

Het bestuur wenst u veel leesplezier.

Uitnodiging Jaarvergadering

Geachte leden,

Het bestuur nodigt u uit tot het bijwonen van de JAARVERGADERING die gehouden wordt op

MAANDAG 25 maart 2024

om 14.30 uur in het gebouw 'Achter de Deel', Brinklaan 4A te Blaricum

AGENDA

1. Opening.
2. Goedkeuring notulen 2023.
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Jaarverslag 2023.
5. Rekening en verantwoording over 2023 door de penningmeester.
6. Vaststelling begroting 2024.
7. Verslag kascommissie.
8. Benoeming nieuwe kascommissie.
9. Vaststelling contributie.
10. Bestuursverkiezing.
11. Rondvraag.
12. Sluiting.

PAUZE

Filmvoorstelling 'Dag van het Werkpaard 2023'.

Namens het Bestuur,

P. Klaver, secretaris

Historische Kring Blaricum

Notulen jaarvergadering 27 maart 2023

1. Opening

Voorzitter Joep Vos opent om 14.30 uur de 41e jaarvergadering en heet de 19 aanwezigen hartelijk welkom. Er wordt een ogenblik stilte gehouden ter nagedachtenis aan de 15 overleden leden. Er is een aanwas van 53 leden. In totaal telt de HKB 554 leden per 1 januari 2023.

2. Goedkeuring van de notulen van de jaarvergadering van 2022

Deze zijn gepubliceerd in het voorjaarsnummer van *DEELgenoot* 101 en worden goedgekeurd. Wim Visser merkte op of de leden het wel goed hebben gelezen in het blad, waarop de voorzitter antwoordde dat waarschijnlijk 50% van de leden het blad leest.

3. Ingekomen stukken en mededelingen

Bericht van verhindering is ontvangen van de heren P. Bruins, H. Machielse, R. Machielse, F. Ruijter en A. Lindeman.

4. Jaarverslag 2022

Het jaarverslag 2022 wordt voorgelezen door de secretaris P. Klaver. Er was nog een opmerking van de voorzitter over het Midzomerfeest waaraan de HKB heeft deelgenomen. De voorzitter had na twee maanden aan een bestuurslid van de organisatie gevraagd wat de opbrengst was, maar daar kon geen bevredigend antwoord op gegeven worden. Het bestuur van de Kring besloot daarom niet meer aan dit project deel te nemen.

5. Rekening en verantwoording over 2022 door de penningmeester

De penningmeester Peter van den Breemer geeft toelichting en verantwoording over de cijfers van de resultatenrekening en de balans van 2022.

6. Vaststelling begroting 2023

Er waren een paar vragen en opmerkingen waarom wij twee bankrekeningen aanhielden. De penningmeester beantwoordt de vragen en opmerkingen naar behoren, waarna de begroting wordt goedgekeurd.

7. Verslag kascommissie

De kascommissie, bestaande uit de heren L. Raven en H. Tiel, heeft de jaarcijfers gecontroleerd en goed bevonden.

8. Benoeming nieuwe kascommissie

De heren L. Raven en H. Tiel stellen zich wederom beschikbaar. Het bestuur moet in 2023 wel twee nieuwe leden aanstellen.

9. Vaststelling contributie

Het bestuur stelt voor om de contributie dit jaar niet te verhogen. Per 1 januari 2024 zullen de portokosten voor leden buiten de BEL gemeenten worden verhoogd naar € 10.00. Het voorstel wordt door de aanwezige leden goedgekeurd en door het bestuur aangenomen.

10. Bestuursverkiezing

Volgens rooster treden de heren Joep Vos en Ron Machielse af. Zij stellen zich wederom herkiesbaar voor de komende periode van drie jaar. De aanwezige leden stemmen hiermee in.

11. Rondvraag

Er werden geen vragen gesteld tijdens de rondvraag.

12. Sluiting vergadering

De voorzitter sluit de jaarvergadering om 15.30 uur. Na een korte pauze werd de film over 'De dag van het Werkpaard 2022' vertoond.

Expositie uit de kunstcollectie van de gemeente Blaricum

Vanaf 6 januari tot en met 31 maart is er in het onderkomen van de Historische Kring Blaricum aan de Brinklaan 4A de tentoonstelling van schilderijen uit de kunstcollectie van de gemeente Blaricum die opgeslagen zijn in het depot van de gemeente Laren.

De geëxposeerde werken zijn van kunstenaars die in Blaricum gewoond en/of gewerkt hebben. U kunt dit artikel gebruiken als handleiding bij uw bezoek aan de Kring. De openingstijden van ons onderkomen zijn: woensdag- en zaterdagmiddag van 14.00-16.00 uur.

1. Theodoor (Theo) van der Horst

Bloeiende fruitbomen (40 x 80 cm)

Theo van der Horst werd geboren te Arnhem op 18 juli 1921 en overleed in Arnhem op 9 oktober 2003. Hij was een Nederlandse schilder, beeldhouwer, graficus en glazenier en genoot zijn opleiding bij Genootschap Kunstoefening te Arnhem (1936-1940) en was in de leer bij de Duitse tekenaar en karikaturist Erich Schilling en bij glaskunstenaar Henk Schilling. Van der Horst was lid van de Gemeenschap Beeldende Kunstenaars. Hij schilderde mensen, dieren en landschappen in een expressivistische stijl. Naast olieverfschilderijen maakte hij etsen, tekeningen, gouaches, beelden en gebrandschilderd glas. Hij exposeerde tot in de jaren zeventig in galeries en musea, maar koos daarna voor een kluizenaarsbestaan.

2. Leo Gestel

2a Compositie met paarden (69 x 84 cm)

2b Figuren in Spakenburg (20 x 16 cm)

Leo Gestel werd geboren op 22 november 1881 te Woerden. Zijn eerste lessen kreeg hij van zijn vader, de schilder W. Gestel en van oom D. Gestel te Eindhoven. Daarna was hij leerling aan de Rijksnormaalschool voor tekenkunst te Amsterdam o.l.v. Huybers en Visser. In 1899 behaalde hij de Lagere acte Handtekenen. Voorts studeerde hij verder

tot 1904 aan de Rijksacademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam. Hij werkte op diverse plaatsen in Nederland onder andere in Laren in 1904 en tussen 1917 en 1920 te Bergen. In 1928 heeft hij ook in Vlaanderen, Parijs en Mallorca gewerkt. In februari 1929 ging zijn atelier in Bergen in vlammen op en een groot deel van zijn jeugdwerken en studies gingen daarbij verloren. Hij vond in Blaricum op het Huizerhoogt een atelierwoning en ging daar ook wonen. De veelzijdige Gestel had vele genres: portretten, stillevens en figuren. Daarnaast maakte hij illustraties voor boeken etc. Ook heeft hij opdrachten gemaakt voor Philips Nederland. Tussen 1930 en 1934 schilderde hij enkel figuren. Leo Gestel verwierf vooral bekendheid als wegbereider van de moderne kunst in Nederland, waar hij als één van de eersten stijlen als faufisme en kubisme assimileerde. Toen Gestel overleed op 26 november 1941 liet hij een enorme collectie werken na.

3. Jan Voerman

Herfststilleven met o.a. Turkse muts (34 x 60 cm)

Jan Voerman jr. werd geboren op 23 januari 1890 te Hattem. Hij was leerling van zijn bekende vader Jan Voerman sr. (1857-1941) en van de Rijksacademie te Amsterdam van 1913 tot 1914 onder leiding van C.L. Drake en daarna van de Academie voor Beeldende Kunsten te Den Haag tussen 1919 en 1920 o.l.v. D.P.J. de Ruyter. Vader en zoon werden bekend als ‘de IJsselschilders’. Hij schilderde, aquarelleerde en tekende de levende natuur, in hoofdzaak de plantenwereld, landschappen en stillevens. Voerman kreeg al op zeer jonge leeftijd (16 jaar) zijn eerste opdracht van zijn grootvader Verkade voor de illustraties van de bekende Verkade-albums. Vanaf 1928 werkte hij in zijn huis aan de Jagersweg 23. In 1932 laat hij in Blaricum een atelier bouwen aan de Matthijssenhoutweg 49 en woonde daar vanaf 18 oktober 1933. Op 13 juni 1976 overleed hij te Laren op 86 jarige leeftijd.

4. Willem Henri van Schaik

De wethouder Jan Rigter (32 x 24 cm)

Willem van Schaik werd op 8 augustus 1874 geboren te Beesterzwaag. Hij was een broer van de kunstenaar H.W.C. van Schaik en was leerling van Ch. Bisschop in Den Haag. Hij woonde en werkte onder meer in Den Haag (Scheveningen) van vóór 1900 tot ca. 1903 en verder in

Engeland tussen 1904 en 1907, daarna in Hilversum en Blaricum aan de Huizerweg 56, waar hij ook exposities hield. Behalve schilderen, tekende hij ook karikaturen, Engelse landschappen, Blaricumse boerderijtjes, polderlandschappen, paarden en dorpsgezichten. Van Schaik werd verder bekend om zijn anti-oorlog schilderijen. Van Schaik was lid van 'Arti et Amicitiae' en van de Vereniging van Beeldende Kunstenaars Laren-Blaricum. Hij overleed te Blaricum op 8 april 1938.

5. Adrianus Remiëns

Avondstemming (48 x 62 cm)

Adrianus Remiëns werd geboren op 8 januari 1890 te Amsterdam. Hij was leerling van J. Mendes da Costa en van de Tekenschool voor Kunstambachten in Amsterdam. Hij woonde en werkte in Schoorl, Blaricum tot 1939, Laren 1939-1941 en daarna in Amsterdam. Hij schilderde en tekende, maar was hoofdzakelijk beeldhouwer van figuren, portret-bustes, reliëfs etc. Remiëns was lid van de Nederlandse Kring van Beeldhouwers, St. Lucas, de

Onafhankelijken en de Vereniging van Beeldende Kunstenaars Laren-Blaricum. Hij overleed in 1972.

6. Alberta Johanna Smetz

Camelia (29 x 15 cm)

Alberta Johanna Smetz werd geboren op 12 augustus 1893 te Nieuwer-Amstel. Zij was leerlinge van de Rijksacademie te Amsterdam, van A.M. de Groot (tekenlessen) en Johan Meijer (schilderlessen). Zij was gehuwd met Johan Meijer. Ze woonde en werkte in Amstelveen, Amsterdam (1917), Laren (1917-1919) en daarna in Blaricum op Heidedeweg 5 (Le Paradou). Zij schilderde, aquarelleerde en te-

kende bij voorkeur bloemen en stillevens met bloemen. Tevens was zij kunstnijveraarster en maakte veel kleurenetsen en gravures. Een wandschildering van haar werd bekroond met de 'Vrouwe Vigilius' prijs. Ook heeft zij voor bloemkwekerijen catalogi ontworpen. Zij was lid van de Vereniging van Beeldende Kunstenaars Laren-Blaricum. Smetz overleed te Blaricum op 16 augustus 1953.

7. Otto van Tussenbroek

Jan Hamdorff gevluegeld (38 x 46 cm)

Otto van Tussenbroek werd geboren op 5 februari 1882 te Leiden. Hij was leerling van 'Pictura' te Dordrecht en kreeg ook raadgevingen van E.E.G. van der Ven en studeerde te Parijs aan de Academie Julian tussen 1905 en 1908. Hij woonde en werkte in Dordrecht tot 1905 en verbleef in Laren tot 1916. Vervolgens werkte hij in Nieuwer-Amstel, Haarlem, Utrecht en kwam na 1952 naar Blaricum. Van Tussenbroek schilderde, tekende, etste en lithografeerde landschappen, stillevens en maakte fraaie tekeningen van Parijs onder meer 'De Bruggen' in 1916. Van 1918 tot 1923 was hij directeur van het Kunstnijverheidsmuseum te Haarlem en was ook docent aan de Volksuniversiteit. Daarnaast schreef hij over gebruiks- en siervoorwerpen en over moderne woninginrichtingen en meubilering. Hij was tevens voorzitter van de Stichting 'Goois Scheppend Ambacht'. Hij overleed te Blaricum op 6 april 1957.

8. Anna Martha Elisabeth Bruin

Pomp voor Boerderij (40 x 50 cm)

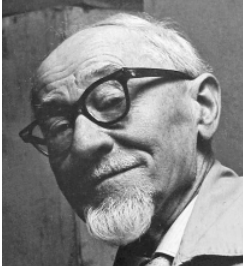
Anna Martha Elisabeth Bruin werd op 24 september 1870 te Zandijk geboren. Zij studeerde o.l.v. J.L. Vleming te Zutphen en J.D. Huibers te Amsterdam. Zij behaalde M.O. tekenen op de Rijksnormaalschool voor tekenonderwijs te Amsterdam. Haar onderwerpen waren geschilderde landschappen en zij rekende zich tot de oudere school. Bruin woonde en werkte in Laren aan de Kerklaan 3. Zij exposeerde in haar atelier, de kunstzaal Hamdorff en in de Openbare Bibliotheek te Laren. Zij signeerde haar werk met 'Annie Bruin'. Eén van haar meest bekende werken was 'De Schedelmeester'. Anna overleed te Blaricum op 24 juni 1961.

9. Johannes Lodewijk Schilt

Hooibergen (37 x 48 cm)

Johannes Lodewijk Schilt is geboren in 1913 en overleden in 2010. Schilt was aanvankelijk kantoorbediende maar na zijn huwelijk met glas-in-lood kunstenaar Femiena Geesink (1908-1988) op 5 september 1934 leerde zij hem de glasschilderkunst. In de jaren daarna werd hij haar assistent. In 1955 kochten zij een woning in Laren. Het tuinhuis erachter werd atelier voor 'mevrouw Femina' zoals zij in de

volksmond genoemd werd. Behalve aan vervolgoopdrachten werkte het echtpaar hier voor een zuivelfabriek in Hilversum (1957) en een Rijksscholengemeenschap in Veendam (1962). Voor de gemeente Laren maakten ze een glasmosaïek voor het Singer museum (1963) en zes ramen voor de aula op de begraafplaats (1965).

10. Johan Meijer

Herfstmorgen oude gracht Laren (40 x 75 cm)

De in Zwolle geboren Johannes (Johan) Meijer was een Nederlandse kunstschilder. Hij woonde tot 1912 in Amsterdam, tot 1925 op het Zandgat 892 (Huize Ekeby) te Laren en vervolgens in villa Le Paradou aan de Heideweg 5 in Blaricum. Hij was getrouwd met Alberta Johanna Smetz. Hij studeerde aan de School voor Kunstnijverheid in Amsterdam en volgde drie jaar lang (1907-1910) de avondklas van de Rijksacademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam. Johan Meijer was onder meer leerling van Arnold Marc Gorter. Zeven jaar lang was hij Gorters assistent. Daarna studeerde hij verder in Parijs. Meijer z'n stijl was sterk beïnvloed door zijn leermeester Gorter. Hij schilderde voornamelijk landschappen in neo-impresionistische trant. In zijn periode in Blaricum koos hij vooral de Gooiergracht als onderwerp. In allerlei weersomstandigheden legde hij bomen en water vast. Hij had een voorkeur voor berkenbomen en knotwilgen. Johan Meijer gaf les aan Wilibrordus Joannes Koppius en Alberta Johanna Smetz. Meijer was lid van 'Arti et Amicitiae', Sint Lucas te Amsterdam, de Vereniging van Beeldende Kunstenaars Laren-Blaricum en de Nederlandse Kunstkring. Hij exposeerde op de tentoonstelling Onze Kunst van Heden in 1939 in het Rijksmuseum.

11. Kees van Urk

11a Landschap met hooioppers (60 x 60 cm)

11b Dorpskerkje in Frankrijk (47 x 57 cm)

Van Urk werd geboren op 26 maart 1895 te Leiden en overleed op 14 januari 1976 in Blaricum. Hij ging aan het eind van de Tweede Wereldoorlog wonen in een huis van de architect Gerrit Rietveld aan de Zwaluwenweg 4. Van Urk had veel interesse in oosterse filosofie en mystiek. Hij was socialist, maar zijn filosofische inslag deed hem uiteindelijk besluiten Rozenkruizer te worden. Zijn schilderijen werden nu eens beïnvloed door Van Gogh, dan

weer door het abstract-esotherische werk van schilders die zich verenigd hadden in de Rotterdamse vereniging 'De Branding'. Succesvol was hij met het werk 'De Oogst' waarop boeren onder een hemelboog het graan maaien. In 1919 tekende hij in pastel in de stijl van Jan Sluijters 'carrousel', een impressie van de Larense kermis. Behalve landschappen (waarvan veel rondom Blaricum) exposeerde hij veel houtsneden.

12. Jos Linnenbank

De schreeuw van Ordinay (67 x 54 cm)

Linnenbank werd geboren op 25 december 1922 in Den Haag. Bij P. Coppens en L. Carpay nam hij privélessen. Zijn belangstelling voor glas als kunst heeft hij ook op latere leeftijd tot uiting gebracht in schilderijen in combinatie met glasvormen. Op advies van Franciscanen te Megen werkte hij van 1939 tot 1941 als volontair op de ontwerpafdeling van een fabriek in decoratiestoffen. In 1942 vestigde hij zich in een atelier in Megen. Daarna in Maastricht alwaar hij de Middelbare Kunstnijverheidsschool bezoekt. In 1945 hervat hij zijn privélessen tekenen en schilderen als soldaat bij het Regiment Stoottroepen in Den Bosch en Tilburg. Gedurende deze tijd ontwerpt hij het regimentwapen der Stoottroepen dat tot nu toe nog steeds gevoerd wordt. Na enige tijd gaat hij bij de paters Augustijnen kunstgeschiedenis studeren. Tevens neemt hij privélessen compositieeler, schilderen en tekenen bij de kunstschilder W. Wijman te Soest. Inmiddels woont en werkt hij dan al in Blaricum. In deze tijd begint hij ook een studie over licht en kleur, gemotiveerd door Amerikaanse publicaties en persoonlijke ervaringen. Hieruit vloeit weer een studie theologie en wijsbegeerte bij de Benedictijnen en daarna tot een studie kleurpsychologie. In 1953 start hij een adviesbureau voor kleurpsychologie en industriële vormgeving. Opdrachten in diverse landen in Europa worden uitgevoerd. In het pand 'De Basselt' aan de Melkweg 1 te Blaricum werd in 1958 studio 'De Blarik' geopend. In 1960 was dit kleine bedrijf uitgegroeid tot een internationaal gewaardeerd textiel-vormings-instituut. De ruimte in 'De Basselt' was daardoor veel te klein geworden. Door gemeentelijke medewerking werd de voormalige landbouwschool de nieuwe vestiging. Door spanningen ten gevolge van de oorlog wordt hij in 1964 invalide en daardoor genoodzaakt zijn bureau op te heffen. In 1965 pakt hij zijn werk als beeldend kunstenaar weer op. Bovendien geeft hij van 1975 tot 1982 les aan het Larense

dagverblijf voor verstandelijk gehandicapten. Zijn werk bevindt zich in collecties in Duitsland, Frankrijk, Canada en Amerika. Linnenbank overleed in 1996.

13. Petrus Mulder

Late middag in oktober (77 x 90 cm)

Petrus Mulder werd geboren in Amsterdam op 8 januari 1902 en is overleden te Soest op 30 januari 1967. Hij was tekenaar en schilderde in olieverf. Zijn onderwerpen waren bloemen, landschappen en stilleven met vissen. Hij maakte in mindere mate portretten. Mulder was leerling van M. van der Ven.

14. M. Vlug

Berken aan het water (50 x 68 cm)

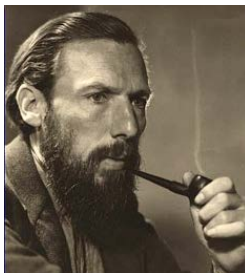
Geen gegevens van bekend.

15. A.C. Wijnstroom

15a Geknotte bomen in Geuldal (23 x 31 cm)

15b Spakenburgs meisje (32 x 21 cm)

Wijnstroom werd geboren op 6 mei 1888 in Amsterdam en is overleden in Blaricum op 2 september 1971. Hij heeft zijn opleiding genoten aan de Hendrik de Keyerschool te Amsterdam. Daarna aan de Antwerpse Kunstacademie onder leiding van Kooymans en Van der Veeke. Vervolgens lessen aan de Academie Julian te Parijs. Hij volgde van 1913-1916 lessen aan de Rijksacademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam van o.a. Dake, Van der Waay en Derkinderen. Hij was schilder en tekenaar. Onderwerpen waren o.a. portretten.

16. G.H.J. Sluijter

Onweersbui boven korenveld (38 x 46 cm)

Gerardus Hermanus Johannes Sluijter is geboren in Amsterdam op 16 september 1901 en daar op 27 juni 1985 overleden. Sluijter studeerde aan de Rijksacademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam en bij Sint Josef Gezellenvereniging ook te Amsterdam. Hij was werkzaam in Amsterdam, Haarlem, Bodegraven, Wijk aan Zee, Parijs,

Blaricum en Amstelveen. Zijn onderwerpen waren landschap (beeldend werk), stadsgezichten, figuurvoorstellingen, marine (beeldend werk), stilleven en portretten. Hij was lid van de Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars.

17. Kathinka van der Heide

Oostermeent (50 x 66 cm)

Kathinka van der Heide groeide op in Nederland, waar zij reeds als jonge schilderes veel aandacht in de media kreeg als jong talent. In de zeventiger jaren verhuisde Van der Heide naar Israël, waar zij doorging met schilderen. De laatste twintig jaar woont en werkt zij wisselend in Nederland en Israël. Het werk van Van der Heide is om meerdere redenen uniek te noemen. Het eerste wat opvalt is dat de kunstenaress gebruik maakt van een grote variëteit aan technieken. Van der Heide werkte in 1974 in Blaricum waar zij onder meer het schilderij ‘Oostermeent’ maakte.

18. Willem Frederik Boekstal

Boer met kar en paard (45 x 78 cm)

Willem Frederik Boekstal werd geboren in Amsterdam op 27 november 1887 en is overleden in Amsterdam op 17 november 1957. Hij genoot zijn opleiding aan de Rijksacademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam en aan de Academie te Antwerpen. Boekstal was leerling van Willem Steelink en Nicolaas van der Waaij. Zijn onderwerpen waren stillevens, portretten en landschappen.

19. Lou Loeber

Portret van Bertha de Graaf (50 x 33 cm)

Zij werd geboren te Amsterdam op 3 mei 1894 en overleed te Laren op 2 februari 1983. Loeber kreeg haar eerste lessen van August Legras van 1913 tot 1915 en daarna van Co Breman. Vervolgens van 1915 tot 1918 lessen op de Rijksacademie van C.L. Dake. Zij verdiepte zich in het werk van Mondriaan en kwam daardoor tot een geabstraheerde beeldtaal. Op vierkant formaat schilderde ze allerlei vereenvoudigde beelden van haar dorp. In 1931 trouwde ze met de socialist Dirk Koning (1888-1978). Beiden waren lid van de Socialistische Kunstenaarskring.

20. Onbekend

Boerderij met hooimijt (20 x 37 cm)

In hei & wei 4e jaargang nr. 38 november 1982, vond ik een mooi verhaal dat geschreven is door Evert Greefkes, wat zeker een 'tweede leven' verdient.

De familie Greefkes woonde toentertijd aan het Singel 10 tegenover de woning van Manus van der Heiden. Achter het huis van Manus was zijn bedrijf gevestigd. De Singel liep over wat nu de Bergweg is tot aan de Caliskampweg. Dat laatste is nu de Steeglandseweg. De Bergweg was nog een zandweg en liep dood tot de werf van Manus van der Heiden.

Evert Greefkes.

Dit verhaal gaat over Kees de Vries, die handelde in oude kleding, vandaar zijn bijnaam 'Kees Vod'. Hoe Kees de Vries in Blaricum gekomen is, heb ik niet meer kunnen achterhalen, wel dat hij woonde in een soort van woonwagen die stond waar nu Singel 7 is. Toen Manus daar een huis wilde laten bouwen, is er voor Kees een keet gebouwd met hulp van aannemer Van Doorn uit Huizen. Deze keet stond strak tegen de Caliskampweg aan. Hier mocht hij van Manus zijn handel drijven.

Frans Ruijter

Met dank aan: Herman en Sonja van der Heiden, Lies Tempelaars-van der Heiden, Els Schaapherder-van der Heiden en familie Greefkes.

Kees de Vries (*Kees Vod*)

Kees zijn uitvaart

Ik zou niet meer kunnen zeggen of het mei was of juni en het jaar... ik meen 1948. Maar we waren juist klaar met avondeten toen er buiten op het Singel lawaai was en geschreeuw, gevolgd door de plotselinge stilte. Ik sprong op en rende naar buiten, gevolgd door de kinderen. Daar, op het erf van Manus van der Heiden, lag Kees, zijn gezicht in het zand. Er stond een wagen met een paard ervoor, voor het huis van mevrouw Nuss en Manus van der Heiden was bezig eraf te klimmen. Ik ging eerst bij Kees kijken en zei tegen Isolde, mijn dochter, een kussen te halen. Ze kwam terug met een stoelkussen en toen ik voorzichtig Kees zijn hoofd uit het zand tilde, hoorde ik zijn laatste adem.

Manus vertelde: ze zouden een ijzeren hondenhok wegbrengen, hadden dat op de kar geladen en waren op de bok gaan zitten. Maar het paard was geschrokken

van het gerammel en was op hol geslagen. En Kees was eraf gesprongen, net met zijn hoofd tegen de kant van een ijzeren plaat die tegen Manus zijn huis stond. We waarschuwden dokter Boet, tijdelijk vervanger van Keeman en hij stelde vast dat Kees dood was.

Begrafenisstoet

Manus nam contact op met Kees zijn familie. Die woonde tussen Nijkerk en Putten. En de begrafenis werd geregeld. Daar zorgde Gijs Distelblom voor. Hij kwam enige dagen daarna in de morgen op het Singel. Hij had eerst Moeke Spijkstra opgehaald en kwam vervolgens Manus en mij meenemen. Achter ons, in de kist, lag Kees. Het werd een vrije lange rit en er werd weinig gesproken. Maar wellicht des te meer gedacht.

Kees de Vries voor zijn keet op het terrein van Manus van der Heiden.

Manus van der Heiden.

Ik had Kees leren kennen toen wij naar het Singel verhuisden. Kees de Vries of -zoals hij ook bekend was- Kees Vod, vanwege zijn beroep. Hij woonde toen in de paardenstal van Manus, maar trok in de oorlog in een hok op Manus zijn terrein aan de andere zijde van de Bergweg. We werden goede burenen. Als Kees iets had 'opgedaan' mocht mijn vrouw als eerste komen kijken en uitzoeken. De oorlogsjaren brachten ons nog dichter bij elkaar; Kees verbouwde groente en ik tabak (die hij graag pruimde). En we vertelden elkaar het nieuws uit het dorp. Kees was goed op de hoogte met alles wat er voorviel en had daar zijn vrijmoedige kijk op, die hij niet onder stoelen of banken stak. Op een avond dat

wij op de Bergweg (toen nog een zandpad) met elkaar een babbeltje maakten, kwam de heer Ehem langs wandelen. Met zijn -ach ja we leven tenslotte in Blaricum- derde vrouw. Er waren groeten over en weer. Kees keek hen na. Welke zijn gedachten waren, drukte hij onomwonden uit toen hij de heer Ehem toeriep: 'Meneer Ehem! Meneer Ehem! Deze keerde zich om, waarna Kees eraan toevoegde: "Als je deze afdankt, wil ik 'r nog wel!". Ach er waren vele herinneringen gedurende deze rit.

Waar we in Nijkerk afsloegen, weet ik niet meer. We gingen tussen akkers en weilanden en stopten tenslotte bij een boerderijtje. Daar waren al Blaricummers aanwezig o.a. zuster Trudy en haar man. De kist werd op de deel opgebaard en wij wandelden daar wat rond en praatten.

Dominee

Tenslotte konden ook wij naar binnengaan en plaatsnemen op de planken die over stoelen waren gelegd. Toen kwam de dominee. Hij hield ons voor dat dit ons allen kon gebeuren, zo'n plotselinge dood en wee ons als wij dan niet tot het ware geloof waren bekeerd, wee ons als onze zonden niet waren afgewassen. Hij groef zeer diep. Manus, die naast mij zat, fluisterde me toe: "Duurt het bij die protestanten altijd zo lang?", terwijl ik me afvroeg wanneer Kees ooit in Blaricum naar de kerk was geweest. Maar er kwam een eind aan de preek en we konden naar buiten. Daar werd de stoet geformeerd. De wagen met de kist en de dragers voorop en daarna volgden de sjezen met de vrouwen. Wij, mannen, liepen ernaast en erachter. Te zweten, want het was heet geworden. Ik heb geen begrip meer van de tijd die we hebben gesjokt, maar het duurde lang voor we in Putten bij het kerkhof aankwamen. Daar stond een nog grotere groep dorpsgenoten uit Blaricum op de stoet te wachten, hetgeen voor de dominee reden was opnieuw zijn waarschuwing te laten horen: "Je ziet, mensen, hoe snel en onverwachts de Heere je roepen kan en wee dan...". Manus en ik luisterden opnieuw, maar toen de kist

Kees de Vries op de ponykar met kinderen.

omlaag ging, fluisterde ik Manus toe dat ik niet weer dat eind terug ging. Ik was moe en dorstig. We bleven dus achter en toen de stoet wegreed, gingen we het kerkhof af.

Een drankje na aftoop

Buiten troffen we Klaas Koppen en Jacob Kuijer. “Ik ga eerst kijken waar we wat te drinken kunnen krijgen” zei ik. “Met jou kan ik praten” zei Jacob. We gingen op het station aan en troffen daar een café waar we ingingen. Ik nam het eerste rondje voor mijn rekening, Jacob het tweede, Manus het derde en Klaas zou het vierde betalen. Ik had niet gerekend op mijn lege maag. Ik bedankte voor de derde borrel, maar nam een frisdrankje. Klaas volgde mijn voorbeeld, hetgeen Jacob aan Manus deed vragen of die hem soms ook in de steek liet. Maar Manus liet zich niet kennen, hij nam de derde en vierde ook. Ik had opgemerkt dat Jacob elke keer als er werd ingeschonken, twee borrels nam in plaats van een, zodat, toen we naar de trein gingen, Jacob acht borrels ophad, Manus vier en Klaas en ik ieder twee. Jacob kwam in de trein tegenover een jongedame te zitten. Hij deed zijn boord en strikje af, dat

Klaas Koppen.

hoefde nu niet meer, verklaarde hij. Hij ging de jongedame uitvoerig vertellen wat we hadden gedaan: Wij hadden Kees begraven die dag. En Kees... hij zong diens lof en boog zich naar de jonge vrouw over. Ze moet zijn kegel in haar gezicht gevoeld hebben.

Overstappen

In Amersfoort overstappen en wachten. Dan een bericht: de eerstvolgende trein is een verlofgangerstrein uit Duitsland met Engelse soldaten, niet bestemd voor gewone passagiers, niet instappen dus. Maar Jacob is zo druk geweest met praten dat hij niets heeft gehoord. De trein rijdt binnen en op alle treeplanken staan MP's om de toegang te beletten. Jacob wil instappen en de MP opzij duwen,

maar deze staat onwrikbaar. “Magge wij d’r nijt in?” vraagt Jacob hem. Dan roept een spoorwegman: “Die man verstaat u niet!” Waarop Jacob hem antwoordt: “Ik vraag jou niks! Ik vraag hum!” en duwt zijn stok tegen de buik van de MP. Gedrieën weten we Jacob te overtuigen dat dit de verkeerde trein is. Wij moeten die naar Hilversum hebben en daar de bus nemen naar Blaricum.

Geen ‘afzakkertje’ meer

Als we daar aankomen stelt Jacob voor nog een afzakkertje te nemen. Maar ik ketste het af. “Je moet straks melken” zeg ik, “en je koeien gaan voor”. Maar we moeten hem beloven dat wij maandag bij hem thuis een borrel komen drinken, want dan is hij zestig en zo oud is hij nog nooit geweest. We beloven het. Maar als we de maandag daarop komen, is hij niet thuis en gaat het feest niet door. Ach ja Jacob... Op een morgen vroeg, op weg naar mijn werk, staat hij aan het hek. Ik heb gehoord dat hij ziek is, dus stap ik af en vraag hoe ’t ermee is. “Slecht joh, slecht. Ik ben vannacht weer bediend”.

Toen Manus en ik het Singel opgingen langs het armenhuis, vreesde hij dat zijn vrouw wel tekeer zou gaan over zijn zuipen. Hij voelde zich zo beroerd als wat. Ik gaf hem de raad in dat geval te zeggen dat hij maar één borrel had gehad, maar dat die verkeerd was gevallen. Als ze het niet wilde geloven, kon ze het aan mij komen vragen...

Kees de Vries op zijn ponykar.

Van Klaas Koppen heb ik later dit fotootje gekregen. Kees in zijn karretje dat eens op het Singel reed...

Evert Greefkes

Dit artikel is eerder verschenen in Hei & wei 4e jaargang nr. 38 november 1982.

Historisch overzicht ondernemingen Blaricum

Vervolg van *DEELgenoot 103*

In 1997 is op verzoek van de Historische Kring een werkgroep gevormd van oud-Blaricummers met het specifieke doel om te komen tot een lijst van ondernemingen welke in heden (d.w.z. tot 1997) en verleden in Blaricum actief waren of zelfs nog zijn.

Tijdens de regelmatige bijeenkomsten die in het pand van de Kring plaatsvonden, werden, onder het genot van een kopje koffie, herinneringen opgehaald en notities gemaakt.

In september 1998 heeft Gijs Rokebrand toen als afsluiting een lijst samengesteld met vermelding van de gegevens die men heeft kunnen achterhalen.

Kerklaan

TIJDVAK	NAAM	ONDERNEMING	HUISNUMMER
1918-1931	E. Raven	Fotograaf	1
1931-1933	Hoek	Kruidenier	1
1911-heden	Vitusgebouw	Verenigings- en dorpsgebouw	10
1935-heden	H. Rigter	Kolen- en oliehandel/benzinestation	15
1996-heden		Apotheek (Kloosterhof)	4
1922-1993	Klooster	Zusterklooster	18
1994-heden	Kloosterhof	Gezondheidscentrum	6
1922-heden	Bernardusschool	Schoolgebouw	16

Kruislaan

TIJDVAK	NAAM	ONDERNEMING	HUISNUMMER
	P. Rigter	Verhuizingen	2
	G. Calis	Bloemenzaak	5
1896-heden	Wed. B. Vos	Kolenhandel/benzinestation/garage	

• Kerklaan 1, fotograaf Ep Raven.

• Langeweg 23, groentezaak Rigter..

• Langeweg 8, bakkerij

Langeweg

TIJDVAK	NAAM	ONDERNEMING	HUISNUMMER
-1945	Miedema	Huisschilder	13
-1936	Zusters Speller	Manufacturen	17
1936-1966	J. Verver	Sigarenzaak	17
1966-heden	T. Fecken-de Jong	Sigarenzaak	17
1931-1992	H. Rigter	Groentehandel	23
-1927	J. Klaassen	Wasserij	6
1927-1992	Bouwmeester	Wasserij	6
-1922	Van Breemen	Bakker	8
1922-1984	Limburg	Bakker	8

Meentweg

TIJDVAK	NAAM	ONDERNEMING	HUISNUMMER
1922-1928	J. van Breemen	Slager	2
1928-1973	T. de Veen	Slager	2
1973-	Nieuwendijk	Slager	2
-1990	G. Snoek	Slager	2
1990-1995	Koot	Slager, Partycentrum	2
1929-1975	L. Vos	Molenmaalterij en fouragehandel	1
1975-heden	D. Vos	Molenmaalterij en fouragehandel	1
1969-heden	S. Raven	Bloemenzaak	7
1879-1917	P. Heerschop	Kruidenier	9
1986-heden	H. Vos	Pompenboer	9
1937-1947	Wed. M. Beek	Kruidenier	17
1947-1962	J. Buisman	Oliehandel/schoonmaakartikelen	17
1928-1931	G. Rokebrand Lzn.	Kruidenier	27
1931-1935	M. Vos	Kruidenier	27
1936-1981	G. Rokebrand	Kruidenier	27
1984-1987	Hoogeveen	Poppenzaak	27
1954-1960	Hausbrand	Caravans	27a
1960-1995	Nelemans	Autobekleder	27a
1967-heden	C. Vos	Taxibedrijf	31
1920-1981	Steenbeek	Kruidenier	33
1981-1995	B. Steenbeek	Doe-het-zelf-zaak	33
	P. Lanphen	Grondverzet en puinrecycling	37

Limburg.

• Meentweg 27, kruidenier Rokebrand.

• Meentweg 33, kruidenier Steenbeek

Molenveenweg

TIJDVAK	NAAM	ONDERNEMING	HUISNUMMER
1951-1976	J. Koetsier (daarvoor in gesloten huis-Kerkpad 18)	Bakker	

Raadhuisstraat

TIJDVAK	NAAM	ONDERNEMING	HUISNUMMER
	G. Schram	Aannemer	4
	G. Calls	Aannemer	4
	W. de Graaf	Bode Hilversum-Blaricum	10
1930-	B. Burhs	Kruidenier	3
1902-1918	L. de Graaf	Wagenmaker	7
1941-heden	Eggenkamp	Aannemer	16
1922-1927	H. Ottenhof	Kruidenier	18
1927-1937	W. van Breemen	Kruidenier	18
1937-1973	J. Raven	Slager	18
1973-1998	C. Huijg	Slager	18
1998-heden		Pizza-afhaalcentrum	18
	L. Hoeboer	Kapper	20
1924-1954	G.C.W. Post	Bakker	26
1954-	Depot Kots	Bakker	26
		Kadowinkel	26
1967-1974	Dorrestijn	Taxibedrijf/autorischool	5a
	H. Rigter	Schoenmaker	

Schoolstraat

TIJDVAK	NAAM	ONDERNEMING	HUISNUMMER
	G. Dop	Aannemer	2
	Paarlberg	Slager	2
-1967	van de Glas	Slager	2
1967-heden	Stut	Slager	2
	Van Haarlem	Kruidenier	4
	Reinders	Kruidenier	4
-1954	W. Verver	Kruidenier	4

• Raadhuisstraat 18, slagerij C. Huyg.

• Schoolstraat 4, juwelier De Raad.

• Schoolstraat 6, schoenmaker

1954-	Van Dijk	Kruidenier	4
-1982	De Raad	Horlogemaker	4
1982-1995	Schouwman	Horlogemaker	4
1932-1980	De Klerk	Schoenenzaak	6
1985-heden	Leo en Mariza	Kapper	6
1928-1937	S. Wenselaar	Makelaar	8
1937-1943	J. Visser	Loodgieter	8

Singel

TIJDVAK	NAAM	ONDERNEMING	HUISNUMMER
	Henk van der Heiden	Grondverzet	7
1982-heden	Feep van der Heiden	Containers en puinrecycling	5
	G. Loman	Aannemer	3
	Herman van der Heiden	Puinrecycling	3
1959-1994	Kruimel	Garage	17
1994-heden	Van de Brink	Garage	17
1928-	Mevr. M. Beek	Kruidenier	12
	J. de Gooijer	Aannemer	14

Tweede Molenweg

TIJDVAK	NAAM	ONDERNEMING	HUISNUMMER
-1973	G. Vos	Melkhandel	2
-1976	J. Calis	Groentehandel	2
1976-	Ruisendaal	Groentehandel	2
	B. Albers	Carrosserie werken en caravanbouw	18
1925-1933	Cornelissen	Drogist	9
1933-1940	Jongsma	Drogist	9
1940-1953	Bekema	Drogist	9
1954-	G. Borsen	Rijwielhandelaar	9
-heden	R. Borsen	Rijwielhandelaar	9
1937-1960	T. Vos	Kruidenier	15
1918-1939	W. Vos	Wagenmaker	29

Dit artikel wordt vervolgd in DEELgenoot 105

zaak De Klerk. • 2e Molenweg 2, groentezaak Ruisendaal. • 2e Molenweg 9, fietswinkel Borsen.

Onderzoek naar het ontstaan van Blaricum - 3

*De studie is uitgevoerd in 1988/89 door de werkgroep '1840' *
en in 1990 in boekvorm verschenen*

Over de geschiedenis van Blaricum is weinig geschreven. In geschiedwerken over het Gooi en de Erfgooiersorganisatie Stad en Lande van Gooiland wordt Blaricum uiteraard vermeld, maar summier. Verder is een aantal artikelen, bestaande uit enkele pagina's, meestal door amateurhistorici geschreven, verschenen in plaatselijke blaadjes als De Drost, TUSSEN HEI en WEI, hei & wei, De Spuut en Tussen Vecht en Eem.

Zie voor het uitgebreide verslag over de methode van onderzoek het intro van dit artikel in DEELgenoot 102.

** Deelnemers aan de werkgroep '1840' die het onderzoek naar het ontstaan van Blaricum in 1988/89 hebben uitgevoerd, waren: G. Th. Adema, J.H.J. Anink, C.G. van der Gant-Verkroost, K.M.C. Hoogeboom, L.W.M. de Jong, R.P. Machielse, S.G. Nieuwenhuizen, G.A. Rigter (Baarn), G. Rigter (Hilversum), W. Visser, J.G.M. Vos en W. Vos-de Klerk. Gedeelten van de tekst zijn geschreven door G.Th. Adema, R.P. Machielse, S.G. Nieuwenhuizen, G.A. Rigter en M.W.J.L. Boersen. De coördinatie van het onderzoek en de redactie van het artikel was in handen van M.W.J.L. Boersen.*

3. Bestuur, godsdienst en onderwijs

Bestuur

In 1840 werd Blaricum bestuurd door burgemeester Rut Koppen. Het burgemeesterschap was in die tijd een parttime baan. Het hoofdberoep van burgemeester Koppen was landbouwer. Als landbouwer/burgemeester genoot hij een bijzonder privilege: hij mocht op de Meent een dubbele schaar (14 koeien) scharen.¹ Zijn functie als burgemeester oefende hij voornamelijk vanuit zijn boerderij uit: aangifte van geboorte en overlijden en ook het sluiten van huwelijken vonden ten huize van de burgemeester plaats. Voor vergaderingen van het gemeentebestuur werd een kamer gehuurd in een boerderij.²

Enige informatie over de financiën en enig inzicht in de taken van het gemeentebestuur vinden we in de gemeentebegroting van 1843.³ Inkomsten verwierf de gemeente uit belasting op grond, 'geslagt', gemaal en de personele omslag.

Daarnaast had de gemeente inkomsten uit pacht van land en landgoederen, rente van kapitaal, opbrengst van de houthak, pacht van haardas en vuilnis.

Uitgaven had de gemeente uiteraard ook. Allereerst de jaarweddes. Burgemeester Koppen en gemeentesecretaris Doets ontvingen samen per jaar *f* 250,-. Doets was ook plaatselijk ontvanger en verdiende daarmee *f* 73,75. De gemeentebode Jan Speller ontving *f* 25,- per jaar. Daarnaast gaf de gemeente in totaal *f* 160,- uit aan het onderhoud van gebouwen, plantsoenen, klokken en waterleiding.

Het gemeentebestuur moest ook zorgdragen voor de publieke veiligheid. Een politiefunctionaris had Blaricum niet, wel reserveerde het gemeentebestuur *f* 125,- per jaar voor een nacht- of plaatselijke wacht. Blaricum had een of meer brandspuiten: aan het onderhoud daarvan werd *f* 30,- per jaar besteed. Bij brand kregen de brandweerlieden geen geld voor hun inspanningen: een beloning of gratificatie voor brandspuitlieden is niet opgenomen in de gemeentebegroting. Een aparte post vormen de onkosten voor de schutterij: *f* 50,- werd besteed aan het begeleiden van lotelingen en verlofgangers en *f* 25,- aan de rustende schutterij.

Voor het armwezen heeft de gemeente weinig over: een bedrag van *f* 11,08 wordt opgevoerd als subsidie aan werkhuizen en armen inrichtingen. Maar de gemeente heeft niet alleen de zorg voor de armen. De Katholieke Kerk en de Hervormde Kerk beschikten in 1840 ook over een armbestuur, die de katholieke respectievelijk hervormde armen ondersteunde.⁴

Het openbaar onderwijs is een apart onderdeel van de begroting. Een bedrag van *f* 200,- staat op de begroting voor de jaarwedde van meester, ondermeesters en onkosten van verdere scholen. Hoe groot het salaris van onderwijzer Jacob Doets en hulponderwijzer Willem Polders was, is hieruit niet af te leiden. Voor de verwarming van de school werd *f* 25,- uitgetrokken en hetzelfde bedrag voor het schoonmaken van de school. Meester Doets kreeg nog wel *f* 22,- gulden extra voor het kosteloos geven van onderwijs aan een paar kinderen ten huize van het gemeentebestuur. Een betrekkelijk groot bedrag staat op de begroting voor bijplanting van een beukenheg bij het schoolhuis namelijk *f* 200,-.

Aan het eind van de begroting wordt het begrote bedrag aan inkomsten en uitgaven van de gemeente voor het jaar 1843 genoteerd:

inkomsten *f* 4.544,53; uitgaven *f* 4.519,93; resteert *f* 24,60 als batig saldo.

De begroting is ondertekend door het gemeentebestuur, dat in 1842 bestond uit:

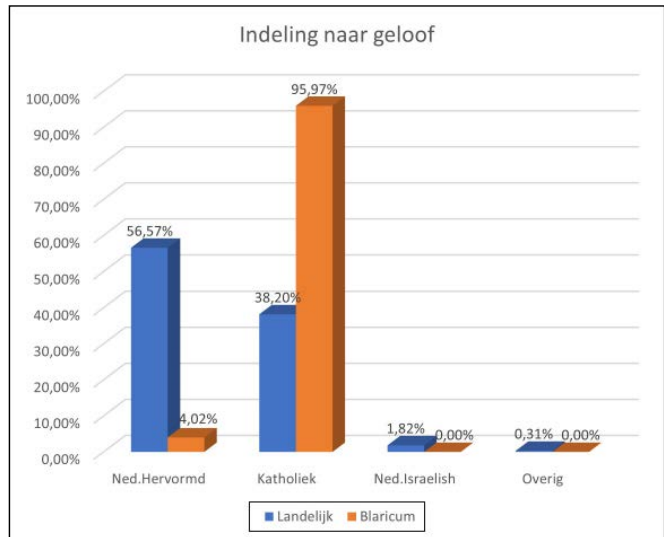
Rut Koppen, burgemeester/landbouwer; E.H. Huysman, timmerman; Harmen de Jong, grutter en landbouwer; E. Rigter; A. Duurkant, papper en logementhouder en Elbert Raven, bouwman.

Katholieken

De meeste Blaricummers waren katholiek. Zij gingen ter kerke in de hiervoor reeds genoemde R.K. Kerk, een Waterstaatskerk die in 1827 aan de rand van het dorp gebouwd was. Pastoor van deze kerk was Wijnandus van Dijk (1835-1857). Van Dijk was geboren in Zeist. Voordat hij in Blaricum kwam, was hij kapelaan geweest in Utrecht en pastoor in Varik bij Tiel. De missen die in katholieke kerken werden opgedragen zullen zeker op zondag opgeluisterd zijn door orgelmuziek: Van der Aa vermeldt in zijn Aardrijkskundig Woordenboek dat in de katholieke kerk een fraai orgel stond. Naast de Blaricumse katholieken bezochten ook katholieke inwoners uit het overwegend gereformeerde Huizen de kerk in Blaricum.⁵

Tijdens de ambtsperiode van pastoor Van Wijk is het kerkhof aanmerkelijk vergroot en door een muur omgeven. Verdere gegevens over bijvoorbeeld aantal missen en de financiën ontbreken.

Sinds 1 december 1838 heeft de R.K. Parochie een armbestuur. Over het beheer van gelden van dit bestuur zijn geen gegevens bekend.⁶

Grafiek 1. Indeling naar geloof.

Hervormden

De predikant van de Hervormde Gemeente was dominee C.C. van Straten. Hij woonde in Blaricum, maar had tevens de zorg voor de Hervormde Gemeente te Laren en Bussum. De Gemeente Blaricum - Laren - Bussum telde ongeveer

130 zielen en bezat twee kerken, een in Blaricum en een in Laren. In Blaricum ging dominee Van Straten de ene zondag 's ochtends in de dienst voor, de andere zondag in de namiddag.⁷

Het aantal hervormden in Blaricum was gering: 30 personen in 1840. In de archieven van de Hervormde Kerk worden enkelen daarvan met name genoemd: het gezin van de onderwijzer Jacob Doets; Arie Schram, huisbewaarder en koster, Anthonie Duurkant, kerkvoogd en hulponderwijzer Willem Polders.⁸

De lidmaten van de kerk zijn voor het merendeel van elders gekomen zg. opgezetenen. Van slechts drie hervormden, Anthonie Duurkant, Arie en Lambert Schram komen de namen voor op de lijst van Blaricumse Erfgooiers van 1836.⁹ In het archief van de Hervormde Kerk vinden wij ook enkele namen van mensen die werkzaamheden voor de Hervormde Kerk verrichtten nl. Spilt, polderwerker; Arie Schram, huisbewaarder en koster; A.J. Dop, meester-timmerman; Hagedoorn, meester-metselaar; G. Heerschop tuinder-hovenier; Van Aken, meester-metselaar; Cornelis Pen, notaris te Baarn.

In het archief van de Hervormde Kerk treffen we ook gegevens aan over de verhuur van een woning. Opgemerkt wordt dat er woningnood was in Blaricum omstreeks 1840. Dit blijkt overigens ook al uit het feit dat in veel huizen meerdere gezinnen woonden.¹⁰ In 1840 verhuurde Anthonie Duurkant, kerkvoogd, voor de kerk een gedeelte van een woonhuis tegenover de pastorie. In dit huis woonde ook meester Doets. De huurprijs voor de éénkamerwoning bedroeg 16 stuivers per week. De huur werd aangegaan voor één jaar. De huurder werd Jan Bakker, die zelf om de woning gevraagd had. Aan een 'Heer en Vriend' (vermoedelijk de dominee) legt Duurkant verantwoording af voor het feit dat het huis aan een katholiek werd verhuurd: "t zijn knappe stille mensen. Ik had liever ook wel gereformeerden maar daar is nu geen gelegenheid toe. We kunnen nu een tijdje bekijken wat zich voordoet. Ik vreesde dat in mei als 't huis leegkomt, en daar er hier op 't dorp altijd zo krap woning is, wij wel eens genoeg zouden moeten nemen met lui die ons minder zouden passen."¹¹

De kerkmeester van de Hervormde Gemeente heeft in 1850 nauwkeurig gnoteerd wie een ondersteuning kreeg van de diaconie.¹² Ook inwoners uit Laren kregen bijdragen in hun onderhoud. Met nieuwjaar kreeg een aantal mensen een fooi van 50 cent. Een weduwe met 6 kinderen ontving 150 cent. De giften aan bedeeden zijn vrijwel steeds 50 cent per veertien dagen. Naast de aflossing van

schulden en de betaling van rente, waarbij het om forse bedragen van enkele honderden guldens gaat, werd geld besteed aan onderhoud van gebouwen die genoemd worden “de boerderij het huis bij Speller, het oude schoolhuis”. Toch kon er ook wat luxe af. Bij boomkwekerij Jurissen te Naarden werden 50 berkenboompjes besteld voor de som van 11 gulden en 25 cent. De bomen werden geplant bij de boerderij en het schoolhuis. Zo nu en dan werden er giften in natura verstrekt. Tegen de winter kregen behoeftige bejaarden 50 turven en voor de kinderen uit een groot gezin werd een stuk broekengoed verstrekt. Jongelui die in betrekking gaan werden vereerd met 50 cent of een gulden voor hun eerste aanschaffingen. Voorbijtrekkende bedelaars kregen een dubbeltje. De diaconie kon deze uitgaven doen omdat ze land bezat. Daartoe behoorde ook land dat voor de Reformatie aan de Katholieke Kerk toebehoorde.

Onderwijs

De Blaricumse schooljeugd werd in 1840 onderwezen door de vierenzeventigjarige onderwijzer Jakob Doets en de hulponderwijzer Willem Polders. De hulp van een hulponderwijzer zal Jacob Doets nodig hebben gehad, niet alleen vanwege zijn leeftijd, maar ook omdat hij gemeentesecretaris en plaatselijk ontvanger was. Daarnaast had hij een aanstelling als koster en voorganger in de Hervormde Kerk. Privé was hij ook druk bezet, vooral in de zomer: uit het archief van de N.H. Gemeente blijkt dat hij een grote moestuin had.¹³

In rapporten van schoolopzieners treffen we enige gegevens aan over de Blaricumse school. Over het gebouw wordt in 1837 gemeld dat de staat slecht is. In 1841 wordt gemeld dat er een nieuw schoolhuis gebouwd wordt uit fondsen van de gemeente, de provincie en het rijk. Naar verwachting van de schoolopziener zal het gebouw voldoen, wanneer eenmaal de kinderen erin zullen kunnen trekken, maar dat is tot dusver door de slechte praktijken van de aannemer verhindert.¹⁴ Volgens het gemeentearchief was deze aannemer Elbert Huisman. Voor zijn taak zou hij niet meer dan vijftig gulden krijgen.¹⁵

In 1837 telde de school 53 leerlingen, 21 jongens en 32 meisjes. Zij kregen volgens de maatstaven van die tijd goed onderwijs, de schoolopziener is tevreden over de staat van het onderwijs en de bekwaamheid van meester Doets. Beiden worden wel genoemd. Ook wordt de rang van Meester Doets genoemd nl. bewijs van 1806.¹⁶

Over de inhoud van het onderwijs is niets bekend. Maar als de schoolopziener zich positief uitlaat over de staat van het onderwijs en de bekwaamheid van Meester Doets, zullen in ieder geval de vakken die in de schoolwet van 1806 verplicht waren gesteld nl. lezen, schrijven en rekenen op behoorlijke wijze onderwezen zijn. Aardrijkskunde en geschiedenis mocht onderwezen worden, maar dit was niet verplicht.¹⁷

In de schoolwet van 1806 werd klassikaal onderwijs voorgeschreven, waarbij de meester aan de hele klas uitleg geeft. De kinderen worden ten aanhore van alle anderen overhoord en konden zo van elkaar leren. Een lagere school telde drie klassen.

Het leerplan van deze drie klassen was:

1e klas: letters en cijfers leren lezen en uitspreken, lezen van woorden en getallen;

2e klas: begin van lezen in boekjes, onderwijs in schrijven en beginnen met rekenen, vooralsnog alleen uit het hoofd;

3e klas: lezen met inachtneming van interpunctie en met natuurlijke uitdrukking; verder onderwijs in schrijven, rekenen en grammatica.

Doorgaans bleef een kind enkele jaren in een klas. Het ging pas naar een volgende als het daaraan toe was. In de meeste scholen waren de drie klassen in een en hetzelfde lokaal gehuisvest, Blaricum vormde daar geen uitzondering op.¹⁸

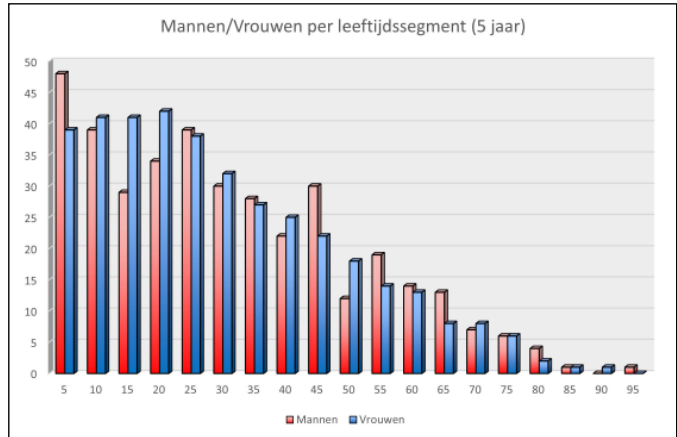
4. De inwoners van Blaricum

Demografische gegevens

In Blaricum woonden op 1 januari 1840 746 mensen, 369 mannen en 377 vrouwen. Blaricum telde 113 huizen en 145 huisgezinnen. Hieruit kunnen we afleiden dat ongeveer 30 huizen door twee gezinnen bewoond werden. Van de 746 inwoners waren er 716 katholiek en 30 protestant.¹

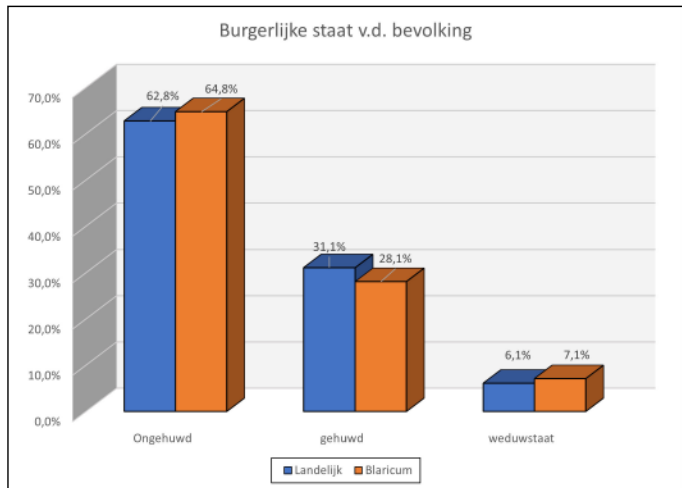
Zoals hierboven vermeld, bestond de Blaricumse bevolking uit 369 mannen en 377 vrouwen. Een gering overschot aan vrouwen. Opvallend is het mannenoverschot in de leeftijdscategorie tot 5 jaar, wat overigens een bekend feit is: bij de geboorte is er een mannenoverschot, omdat als regel meer jongens dan meisjes worden geboren. In de categorie 15-20 jaar zien we een vrouwenoverschot, wat

daarna terugloopt, waarschijnlijk ten gevolge van overlijden in het kraambed. Opvallend is ook het feit dat het aantal mannen en vrouwen in de hogere leeftijdsklasse niet zo uiteenloopt, terwijl er landelijk gezien meer vrouwen in deze leeftijdsklasse aanwezig zijn.²

Grafiek 2. Mannen/ vrouwen per leeftijdssegment. (De Jong/Machielse)

Van de Blaricumse mannen waren er 247 ongehuwd, 99 gehuwd en 23 weduwnaar. Van de vrouwen was 253 ongehuwd, 99 gehuwd en 25 weduwe.³ Wanneer we de Blaricumse burgerlijke staat van de bevolking vergelijken met de landelijke cijfers, dan valt op dat er 2,4% meer ongehuwden zijn, 3% minder gehuwden en 1% meer verweduwden.⁴ Wellicht heeft deze geringe afwijking te maken met het feit dat een relatief groot aantal Blaricummers in de landbouw werkte en er pas getrouwd kon worden wanneer men over een eigen bedrijf(je) beschikte. Daarbij kan ook de slechte economische situatie in de jaren veertig van de vorige eeuw van invloed zijn geweest.

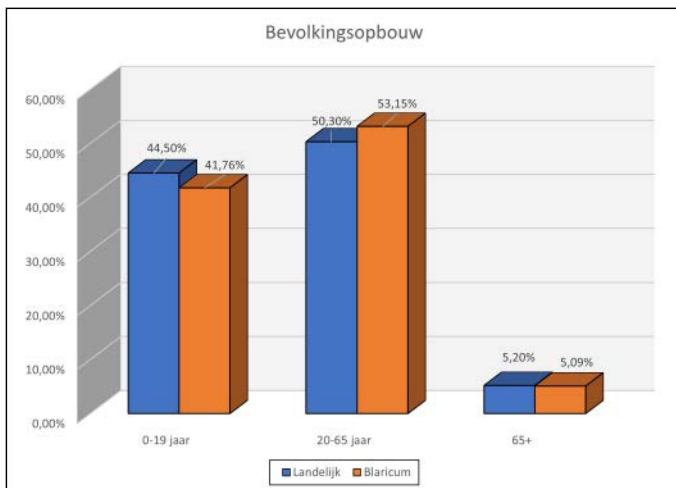
Grafiek 3. Burgerlijke staat van de bevolking. (De Jong/Machielse)

We zien dat de leeftijdsgroep van 0-19 jaar in Blaricum kleiner is dan gemiddeld in het land en de groep van 20-65 jaar iets groter. Een verklaring hiervoor is niet gevonden.

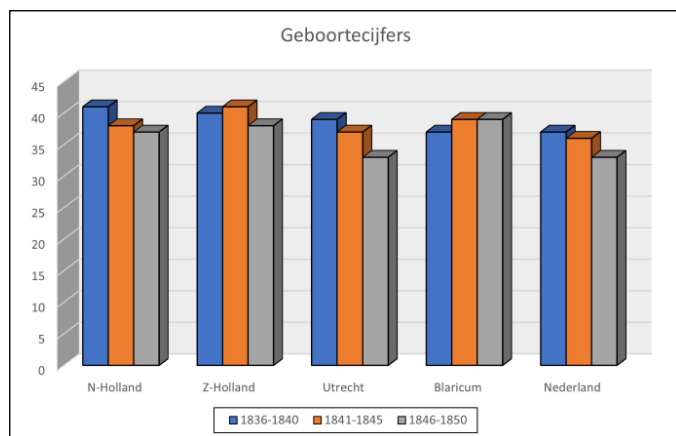
Bij het bekijken van de geboortecijfers zien we dat in Blaricum het aantal geboorten in de periode 1841-1845 en 1846-1850 iets hoger is dan in de periode 1836-1840. De afwijking is echter te gering om hieraan conclusies te verbinden.

Voor de periode 1836-1842 is gekeken hoeveel kinderen in Blaricum

geboren waren en in welke maanden de meeste geboorten plaatsvonden. Verdeeld over de maanden:

Grafiek 4. Bevolkingsopbouw. (De Jong/Machielse)

Grafiek 5. Geboortecijfers. (De Jong/Machielse)

Januari	20	Juli	20
Februari	14 (10 in de eerste helft)	Augustus	15
Maart	29 (21 in de eerste helft)	September	13
April	16	Oktober	11
Mei	13	November	0
Juni	13	December	18

In totaal waren er in de periode 1836-1843 193 geboorten. Per jaar gemiddeld 27,5 geboorten. Het maandgemiddelde over 7 jaar was 16 geboorten, 2,3 per maand per jaar. In totaal werden er 108 jongens en 85 meisjes geboren. Opvallend is het hoge aantal geboorten in de maand maart. Een oorzaak is wellicht te vinden als we negen maanden terug rekenen: het is dan hoogzomer, hooioogst en het St. Jansfeest in Laren op 24 juni. Uit het hoger aantal geboorten in de tweede helft van februari en de eerste helft van maart is wellicht het lage aantal in november te verklaren.⁵

Dit artikel wordt vervolgd in DEELgenoot 105

Noten

3. Bestuur, godsdienst en onderwijs

1. Stukken betreffende Stad- en Lande van Gooiland, Streekarch. GA Blaricum, inv. nr. 342.
2. Zie hiervoor p. 7; Streekarch, GA Blaricum, inv. nr. 192.
3. Streekarch, GA Blaricum inv. nr. 192.
4. Stukken betreffende het armwezen, 1854-1905, Streekarch, GA Blaricum inv. nr. 376.
5. Van der Aa, 468,469.
6. Streekarch, GA Blaricum inv. nr. 376
7. Van der Aa, 468,469
8. Streekarch. Archief NH Gemeente Blaricum, Kerkeraadarchief inv. nr. 3.
9. Stad en Lande Archief. Erfgooierslijst 1836.
10. Zie hierna, p. 14
11. Streekarch. Archief NH Gemeente Blaricum, Kerkeraadarchief inv. nr. 8
12. Streekarch. Archief NH Gemeente Blaricum, Kerkeraadarchief inv. nr. 3.
13. Streekarch. Archief NH Gemeente Blaricum, Kerkeraadarchief inv. nr. 8.
14. RA Haarlem, Arch. Rijksschooltoezicht, Inv. nr. 77.
15. Streekarch. GA Blaricum, inv. nr. 24.
16. RA Haarlem, Arch. Rijksschooltoezicht, inv. nr. 122
17. E. Booy, 58 miljoen Nederlanders en de lagere school in: 58 miljoen *Nederlanders, Kaleidoskoop van de Vaderlandse geschiedenis*, 133; H. Wolf, deel XI AGN 43.
18. E. Booy, 129.

4. De inwoners van Blaricum

1. Staten van de bevolking der steden en gemeenten van het Koninkrijk der Nederlanden op den 1 januarij 1840 naar aanleiding der jongste algemeene volkstelling, 's-Gravenhage 1841, 32,33.
2. A.M. van der Woude, Bevolking en gezin in Nederland, in: F.L. van Holthoorn, (red.), *De Nederlandse Samenleving sinds 1815*, 23,24.
3. Staten van de bevolking, 32,33.
4. De landelijke cijfers in dit hoofdstuk zijn ontleend aan A.M. van de Woude, 19-71.
5. Streekarch., Burgerlijke Stand Blaricum.

Sipke van der Schaar: Experimenteren met verschillende schilderstijlen

In zijn jaren als beginnend kunstenaar was Sipke van der Schaar (SvdS) niet alleen ontvankelijk voor de tradities van de Larense school. Hij experimenteert met diverse schilderstijlen.

In 1905 vond er in het Stedelijk Museum een tentoonstelling van het werk van 'Van Gogh' plaats¹. Blijkbaar was Sipke van der Schaar direct erg geïnspireerd geraakt door deze tentoonstelling. In 1905/6 bracht hij een soort hommage aan Van Gogh door twee schilderijen te maken met het thema 'aardappeljassen'. Deze werken hingen in 1906 op twee tentoonstellingen in het Stedelijk Museum te Amsterdam².

Op de website van Heere/Sipke van der Schaar staat een mooi portret van een boer die aardappels schilt. In het onderstaande bruinige portret van een boer met een tinnen schaal met aardappels is de invloed van Van Gogh duidelijk aanwezig.

Aardappels jassen, olieverf, geschat 1905-1906.

De hut van Mie 1906-1912.

SvdS schildert ook de hut van Mie in een besneeuwd landschap. Hij schildert deze hut meerdere malen³. Deze hut stond aan de zandgatweg dus vlak bij het atelier van de kunstenaar. Mie was een arme vrouw, haar man was een dronkenlap die de huur van hun huis niet kon betalen. Zij werden daarom het huis uitgezet en Mie sliep daarna met 7 kinderen in een

greppel. De erfgooiër Harmen Vos bouwde op het terrein van de erfgooiërs voor Mie een hut ⁴. Zij verdiende wat geld met het exposeren voor de schilders in het dorp. Het was begin 1900 een erg armoedige hut, niet te vergelijken met het soort hutten dat werd gebouwd voor de ‘welgestelde wereldverbeteraars’.

*Modderig zandweggetje in de buurt van het Mauvezand?
1906-1912. Olieverf.*

landschap met de modderige zandweg heeft het kleurenpalet van Monets be-roemde werk ‘de zonsondergang’.

Behalve de meer traditionele werken in de trant van de Larense school is SvdS ook direct geïnspireerd door de Franse kunstenaar Jean-Francois Millet (1814-1875). Deze kunstenaar richtte zich op de hardwerkende boeren die devoot het land bewerkten. Hij was van boerenafkomst en zijn werk had behalve een realistisch component vooral ook een bijbelse connotatie⁵.

Het schilderij van de boerenvrouw die de grond aan het bewerken is in de zwarte aarde laat qua thema en uitwerking, maar ook de manier waarop de aarde is weergegeven duidelijk de invloed van Jean-Francois Millet zien.

Uit dezelfde periode stamt het schilderij van een modderige zandweg met een klein huisje. De waterige vrieskou zoals voorkomt in januari en februari, op dagen waarop het maar ternauwernood licht wordt, is treffend weergegeven. We weten niet precies waar dit huisje heeft gestaan. Maar mogelijk heeft hij hier zijn eigen huis vereeuwigd.

Het waterkoude winter-

Landarbeidster met Larens hutje, 1906-1912.

Landarbeidster, olieverf, geschat 1906-1912.

Weerspiegelt deze weergave de visie van de nietigheid van de mens in Gods ogen? In beide werken met de landarbeidster zien we op de achtergrond een hut. We vroegen ons af of we hier de hut van Mie zien en of de landarbeidster Mie zelf is die zich immers tegen betaling liet portretteren.

Het luminisme

Rond 1906-1910 begon de kritiek in Laren e.d. toe te nemen op de 'schilderindustrie' die zich in dit dorp had ontwikkeld. Bovendien rommelde het stevig binnen de schildersvereniging St. Lucas. In deze periode vormden Leo Gestel, Jan Sluijters, Piet Mondriaan en andere schilders een subgroep die zichzelf de 'blauwen' noemden, omdat zij werken maakten waarin de kleur 'geel' dominant aanwezig is. Zij zetten zich af tegen de zogenaamde 'bruinen', de schilders die in de traditie van de Larense school werkten waarin de sombere tonaliteit van grijze, bruine en groene tinten de boventoon voerden. De rebellerende kunstenaars waren niet alleen leden van dezelfde schildersvereniging St. Lucas zoals SvdS, zij bezochten in dezelfde periode de museumscholen op het terrein van het Rijksmuseum en de Rijksacademie.

Op twee andere werken zijn de landarbeiders klein weergegeven in een overwelvend landschap. De nietige mens bewerkt Gods grote akker, de aarde.

De boeren van Millet hadden iets groots, zij domineerden het landschap. Deze landarbeiders gaan op in een groots landschap.

Landarbeider rooit rodekool. Laren, ca. 1906-1912.

SvdS maakt mede onder invloed van deze discussies enige werken in de trant van het luminisme⁶. Daarbij is het ook goed te beseffen dat in het Oriëntalistische werk van Sipke van der Schaar de typische donkere tonaliteit van de Larense school helemaal niet voorkomt.

Op het erf van een boerderij gelegen aan het Mauvezand (40?), Olieverf, 1907-1912 (zie ook werk gedateerd in 1944)

Eén van de eerste felgekleurde Nederlandse werken heeft als onderwerp een waterpomp. SvdS heeft op zijn Oriëntalistische reizen (1903-1905) veel aandacht besteed aan de waterputsystemen in de Sahara. Het is dus niet verwonderlijk dat hij ook in zijn eigen woonomgeving de waterpomp als onderwerp neemt voor een schilderij.

In Laren en Blaricum hadden boeren op hun erf een eigen waterpomp. De pompen werden gemaakt van grenen of eikenhout. Een van de pompenmakers, Willem de Gooijer, woonde op de Schapendrift; een weg die in Blaricum begint bij de Oostermeent en vervolgens in Laren via de Anton Mauvelaan overgaat in het Mauvezand.

Pastel; hertenkamp te Laren, Pastel, geschat 1907-1912.

Mauvezand.

Ook maakt SvdS in zijn Larense periode meerdere felgekleurde werken met pastelkrijt. Het hertenkamp is een onvervalst luministisch werk. Met name de roze lichtplekken op een blauw gekleurde schaduw op de grond met verder geel gekleurde vakken verraden Gestels invloed.

Ook het werk met de bouwvallige schuur met paard en wagen ervoor heeft duidelijke een donker-licht verdeling waarbij deze verdeling in contrasterende kleuren is opgezet. De opening hoog in de schuur doet vermoeden dat er hooi of eten in deze schuur werd opgeslagen. Wellicht stond deze schuur niet ver bij zijn atelier vandaan.

Pastel: schuur in het bos nabij het Mauvezand, 1907-1912.

Losse impressionistische stijl

In 1912 had SvdS contact met Ferdinand Hart Nibbrig rondom de 4de internationale tentoonstelling ‘Levende meesters’ te Amsterdam⁷. Dat SvdS zich door Hart Nibbrig liet inspireren zien we op een impressionistisch geschilderde

Aquarel met koeien en een melkschuit. Eemland, 1907-1912

aquarel waarop een boer met zijn koeien en een melkschuit staat. Op de achtergrond zien we de kerktoeren van Eemnes.

Volgens de auteur Denniger-Schreuder behoren de zonovergoten korenvelden die SvdS tussen 1907 en 1912 schilderde tot zijn beste werk en laten deze korenvelden vooral de invloed van Co Bremer en Hart Nibbrig zien. Bij ons zijn dergelijke werken niet bekend, maar wel is er een ‘korenveld’ aanwezig, die in de Sahara is gesitueerd. Op dit werk is de achtergrond –lucht, berg en palmen– vrij egaal geschilderd. Dergelijke voorstellingen komen we op meerdere thuis uitgewerkte Oriëntalistische werken tegen.

Het korenveld is op een impressionistische manier geschilderd. Daarom denken we dat de meegebrachte schetsen van de reizen naar Algerije gebruikt zijn in dit werk, maar ook dat de Larense korenvelden gediend hebben als onmiddellijk aanwezige inspiratiebron.

Korenveld in de Sahara, in de stijl van Co Bremer 1910-1912.

Tussen 1910 en 1912 wordt de impressionistische stijl van Svds losser⁸. De vrouw in Larense klederdracht is losjes en trefzeker op een impressionistische manier uitgevoerd⁹. Ook een schilderij van een zomerse dag in Eemland zijn de blade-

ren van de bomen impressionistisch geschilderd. Zij bewegen door de straffe wind die over de weilanden waait.

De aquarel met paard en wagen lijkt gemaakt op één van de zandwegen in de buurt van de Schapendrift richting Eemnes. Het landschap is plein-air geschilderd en wellicht is de boerenkar er later in het atelier aan toegevoegd.

Vrouw in Larense klederdracht met witte muts en een meisje aan de hand. Aquarel, ca. 1910-1912

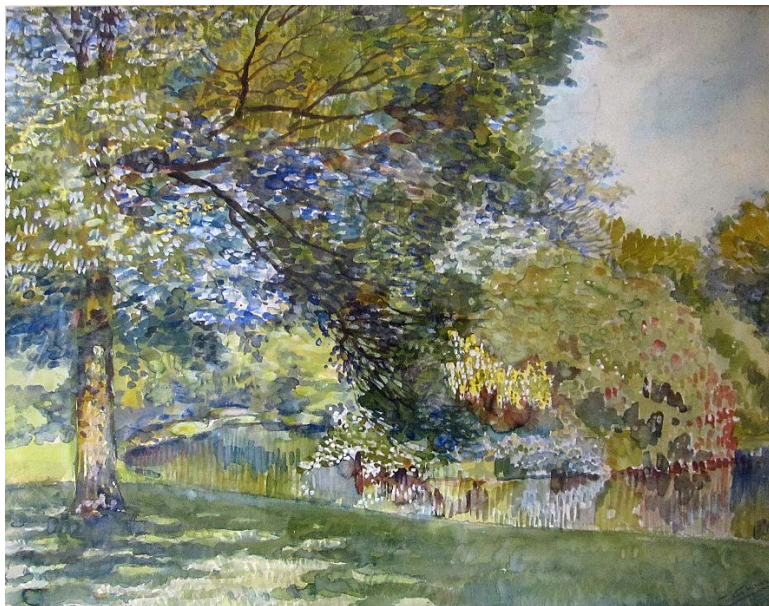
Een lekkere bries op een zomerse dag in Eemland, olieverf (1911-1912).

Blaricummertollaan in het voorjaar met paard en wagen, 1911/1912

De zomerse sfeer en de bijna hallucinante schittering van de zon door de bladeren van de bomen komen we tussen 1907 en 1912 een paar keer tegen. Beide laatste aquarellen komen qua stijl grotendeels overeen met het werk dat SvdS in 1911/1912 maakt in Kennemerland.

Bernardine Ensink

Aquarel, Zomerse schittering, ca. 1911/1912

Noten

- 1 Catalogus tentoonstelling Vincent van Gogh, Stedelijk Museum Amsterdam, 1905
- 2 Met de schildersvereniging St. Lucas en met oud-leerlingen van beide museumscholen.
- 3 Op de website van Heere van der Schaar staan nog enkele werken met de hut van Mie erop.
- 4 Dit verhaal werd mij verteld op de Historische Kring te Laren door de kleinzoon van Harmen Vos.
- 5 Millet; *Zaaier van de moderne kunst*, S.Kelly, M.van Dijk, N. Bakker en A.Yoder, Uitgeverij Thoth, Bussum, 2019. Boek bij de gelijknamige tentoonstelling in het Van Gogh Museum Amsterdam en het Saint Louis Art Museum St. Louis.
- 6 De kunststroming die vooral door Hart-Nibbrig werd omarmd, zie *'Sipke van der Schaar in Kennemerland'*, Ensink, Rink en de Windt Museum Kennemerland en historische Genootschap Midden-Kennemerland, voorjaar 2017
- 7 Hart-Nibbrig had aan de Rijksacademie gestudeerd, was de mentor van de rebellerende kunstenaars Sluijters en Gestel, woonde ook in Laren en was de organisator van de 4e internationale tentoonstelling *'Levende meesters'* te Amsterdam 1912 etc. waar SvdS Oriëntalistisch werk exposeerde.
- 8 Zie catalogus *'Sipke van der Schaar in Kennemerland'*, Ensink, Rink en de Windt Museum Kennemerland en historische Genootschap Midden-Kennemerland, voorjaar 2017.
- 9 Het beste voorbeeld van een Larense 'kap' vond ik in het boek *'Op Laren an!'* Toon de Jong. Uitgave Comité Feestweek Laren, 1979. Zie Larense boerin en Larense vrouwen op het St. Jans kerkhof.

Nieuwe aanwinsten

Gedurende de laatste drie maanden van 2023 zijn er weer een aantal aardige zaken aan ons geschonken. Uit het enorme archief van wijlen Gerbe van der Woude ontvingen wij vele documenten, diverse boeken, etsen, opgeplakte foto's van beelden van Han Hulsbergen en andere zaken. De ontvangst van de trompet waar Gerrit Bos ooit op speelde bij de Juliana Harmonie en Blaricumse Boerenkapel was een bijzondere aanwinst. Ook fraai was de inbreng van vele zaken van de familie Van der Veen.

776

771 – mevr. E. Poolman-Simons
4 Kronieken van Henri Klein,
Eeuwboek HKB.

772 en 775 – Fam. C. van der Veen
Communieplaat, 2 glas in lood
voorstellingen, metalen telefoon,
koperen wijwatervaatje,
2 beschuitbussen, koffiekannetje,
koffie, thee en suiker bussen,
weegschaal, kaststel, 2 godslampen,
Persil waspoederbus,
3 heiligenbeelden,
Maria met kind glas
in lood (30x40 cm).

772

775

773 – Fam. De Jong

Afdruk van Vituskerk uit 1995
vervaardigd door Marianne Piël.

773

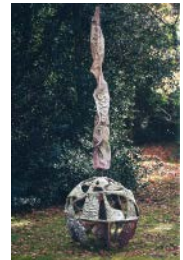
777

774 – Dhr. R. Visser

Oude filmprojector met 35mm
filmpjes, diverse documenten,
kleine zeis, communieplaten.

776 – Dhr. G. Bos

Trompet, bladmuziek
Juliana Harmonie Blaricum.

780

777 – Mevr. M. Doesborg

BVV'31 speldje, 3 EHBO speldjes.

778, 780 – Mevr. T. van der Woude-Stolp

Diverse documenten, 3 foto's op linnen
met beelden van Han Hulsbergen (50x70 cm),
afdruk schilderij W.A. Knip,
ets J. Weegewijs, onbekende ets,
4 kronieken van Henri Klein,
diverse DVD's, landkaart
Goiland, diverse boeken.

780

779 – Mevr. Van Dijk

Boeken: Geschiedenis van het Gooi,
Stad en Lande van Goiland en
Helma Catz - Het doktershuis
aan de Torenlaan.

781 – Dhr. A. Lindeman

Doosje met erpenning
van de gemeente Blaricum en
erpenning Nationale Oranje
Vereniging voor mevr. A. Lindeman.

781

Bijzondere verwervingen

Halverwege 2023 ontvingen we een legaat uit de erfenis van ing. P.G.H.L. de Graaf. Paul kwam de laatste jaren met enige regelmaat op bezoek bij de Kring en was zeer geïnteresseerd en betrokken bij het wel en wee van onze vereniging.

Eind juni vorig jaar overleed Wim Visser, oud-voorzitter van de HKB. Uit zijn erfenis verkregen wij een drietal schilderijen.

Het ouderlijk huis van Wim stond aan de Tweede Molenweg tegenover dit akkerveld. Halverwege de vijftiger jaren werden op dit veldje vier huizen gebouwd. Eén daarvan, Tweede Molenweg 5, werd toen bewoond door de familie (Tanja) Koen, bekend van de NCRV TV.

► Een schilderij van 50x70 cm van de schilder Sipke van der Schaar, voorstellend een akkerveld met korenschoven gelegen in de driehoek gevormd door de Eemnesserweg, Capittenweg en Tweede Molenweg.

► Een schilderij van 20x30 cm van de schilder W.A. Knip, voorstellend een interieur van de deel van een boerderij.

Willem Knip (1883-1967)

Willem Knip staat bekend als één van de Gooise schilders. Toch is hij geboren en opgegroeid in Amsterdam, volgde daar zijn opleiding tot decorateur en vond er zijn eerste baan en wel op het sieratelier van Chris Lebau.

Omdat hij meer in overeenstemming met de natuur wilde gaan werken trok hij in de jaren 1900-

1905 vaak naar het Gooi. Het werk van de Gooise schilders inspireerde hem en al spoedig ontwikkelde hij een vorm van impressionisme welke aansloot met de kunstuitingen en ideeën van de Gooise schilders. In 1905 trok hij met al zijn bezittingen (een schilderskist en een stoel) naar Laren om zich daar als zelfstandig kunstenaar te vestigen. Echter het grote succes bleef uit zodat hij zorgelijke tijden meemaakte. Soms kon hij zelfs de huur voor zijn atelier in ‘De Vlasschuur’ niet betalen maar gelukkig voor hem was er met de eigenaar, Jan Hamdorff, altijd wel iets te regelen. Na verloop van een aantal jaren kreeg hij steeds meer succes hetgeen hem verlostte van de financiële zorgen.

Na zijn huwelijk in 1921 gaf hij architect Elsinga opdracht tot het ontwerpen en laten bouwen van een bescheiden huis en atelier aan de Jagersweg. In datzelfde jaar vertrok hij samen met zijn vrouw naar Parijs waar hij kennismakte met de Franse kunst. De Parijse school heeft niet of nauwelijks invloed op zijn werk gehad. In 1921 maakte hij een grote reis naar Bretagne, Zuid-Frankrijk, Spanje en Italië. Het werk dat hij tijdens deze reis creëerde werd in kunstzaal Hamdorff tentoongesteld en deze expositie werd een groot succes.

Willem van den Berg (1886-1970)

Willem van den Berg was een zoon van Andries van den Berg (1852-1944) en Johanna Muns (1853-1924). Hij leerde de beginselen van het vak van zijn vader en werd verder opgeleid aan de Academie van Beeldende Kunsten als leerling van Willem van Konijnenburg en Carel F.L. de Wild.

Van den Berg schilderde onder meer figuurvoorstellingen met boeren en vissers, landschappen, stillevens en portretten en maakte houtsnedes en litho's. Rond 1930 werd hij docent aan de Rijksacademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam, van 1938 tot 1953 was hij er hoogleraar en directeur.

Bob ten Hoope behoorde tot één van zijn leerlingen. Hij was lid van Sint Lucas, de Pulchri Studio, de Gooische Schildersvereniging en ‘Arti et Amicitiae’.

► *Een ingelijste houtskooltekening van 40x60 cm van de kunstenaar Willem van den Berg voorstellend een zaaier.*

‘De donkere dagen van 1929’

Jeugdherinneringen van Nico de Jong

Winters tafereel van de Middenweg in Blaricum.

Het is november 1929 en de mist hangt in grijze slierten over de Meent. Het is stil en de weilanden zijn leeg. Het vee staat op de deel, waar het inmiddels de ‘zegen’ heeft ontvangen van moeder De Jong, die bij iedere koe op de kop een kruisje aanbrengt met een buxustakje en wijwater uit de kerk.

Zij maakte hier overigens ook gebruik van door bij onweer alle kamers te besprenkelen, maar dan zitten we in een andere tijd van het jaar. De kachel gaat pas aan het eind van de maand aan (en onverbiddelijk 1 mei weer uit). Als je het koud had thuis, moest je maar wat warmes aantrekken of tussen de koeien op de deel gaan staan. Voor de kinderen geen probleem, zij hadden gewichtiger zaken aan het hoofd, zoals alle leeftijdgenootjes in het land: de komst van Sinterklaas. Er was toen nog geen officiële intocht van Sinterklaas, maar zijn aanwezigheid wierp toch vruchten af: de kinderen mochten ook bij de burens schoenen en klompen neerzetten en altijd was er iets in. Bovendien moet de jeugd uit die tijd van onbesproken gedrag geweest zijn, want er is geen melding uit die tijd van enig kind dat mee naar Spanje moest. Sinterklaas kwam wel op school. Eerst

op de kleuterschool, waar zuster Barbara de kinderen op fijnzinnige wijze op de komst van de goedheiligman voorbereidde door te vertellen dat deze een bisschop was en er meteen maar aan toe te voegen, dat wie zich goed gedroeg in de hemel zou komen, waar met gouden lepels van gouden borden werd gegeten en zelfs gouden fietsen waren.

Later op de lagere school kwamen Sint en Piet ook op bezoek. De kinderen moesten in die tijd van huis uit elke ochtend naar de mis in de Vituskerk voor ze naar school gingen. Degenen die de meeste keren naar de kerk waren geweest kregen een cadeautje: een kerkboek. Voordat je dat geschenk kreeg moest je wel een liedje zingen.

Op naar de kerst

Op naar de kerst en iedereen moest helpen om de boerderij schoon te maken. Moeder bakte krentenbrood (of waarschijnlijk: ze bereidde het voor en het werd gebakken in de oven van de bakker, zoals ook met het roggebrood gebeurde). In ieder geval schoten er altijd wel wat krenten over en dan werd voor de kinderen drie-in-de-pan gebakken.

In de kerstnacht werd om vier uur naar de nachtmis gegaan, die wel anderhalf á twee

De stal was 's winters de warmste plek op de boerderij.

uur duurde. Er moest echter wel een familielid thuisblijven om op de boerderij te passen. Na terugkeer uit de kerk ontbeet men gezamenlijk. Daar kwam natuurlijk het krentenbrood ter tafel en het wittebrood en roggebrood. De eerste kerstdag was verder hoogtijdag waarop men nog één of tweemaal ter kerke ging, maar geen andere activiteiten ontwikkelde. Het melken van de koeien vormde hierop natuurlijk een uitzondering, dat moest gewoon doorgaan. De tweede kerstdag was als een zondag, het was een rustdag, maar de kinderen mochten wel uit fietsen gaan.

Te biecht

Met de kerst moest iedereen gaan en dus ook de kinderen. Voor hen was het altijd een probleem: ze moesten wat zeggen, maar wat moesten ze zeggen. Dit kleine leed werd echter gecompenseerd door de vreugde van het vuurwerk met oudejaarsavond. Als je tenminste ontploffende carbid (van de smid) in oude

Het Singerweitje in de sneeuw omstreeks Kerstmis 1964.

melkbussen vuurwerk mag noemen. Daarnaast waren er ook vuurpijlen, die werden afgeschoten op het Singerweitje. En natuurlijk olieballen in grote aantallen. Daarna nam het leven weer z'n gewone gang en op vrouwendag (2 februari) kon je merken dat de dagen weer gingen lengen. Begin mei ging het vee weer in de wei en was er veel werk aan de winkel, ook voor de kleine Nico: koeien melken, het erf aanharken en de deel schoonmaken en witten.

Boerderij naast boekhandel Van den Bergh aan de Dorpsstraat in de winter van 1969-1970. Hier woonde Lans en Tonnie Rigter, broer en zus.

niet goed, maar wel gemoedelijk. Men was tevreden en de jeugd vermaakte zich wel. Met dankbaarheid denkt Nico terug aan zijn ouders, die zich veel hebben onttzegd om hun zes kinderen zo goed mogelijk in het leven te zetten.

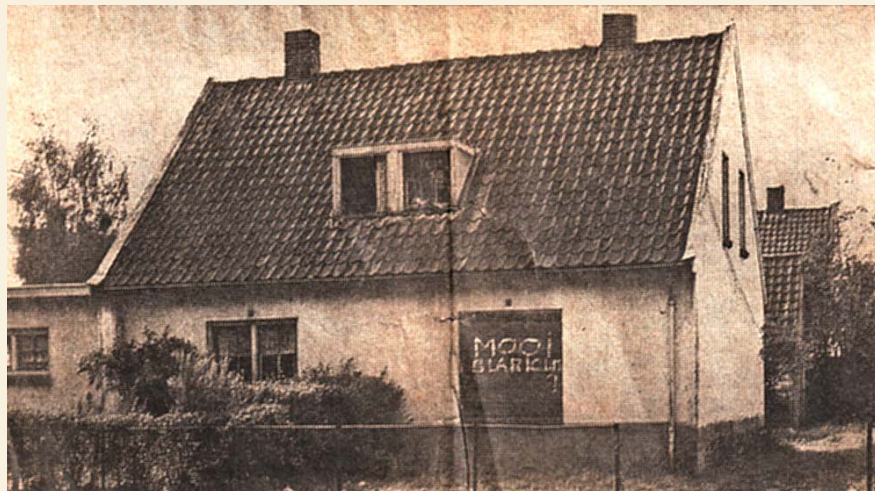
Vershillend

U ziet, de gewoontes en tradities waren niet zo veel anders dan nu. De beleving was echter totaal verschillend, alleen al om het feit, dat de Blaricummer in de jaren voor en na de Tweede Wereldoorlog niet veel te besteden had. Maar, onderstreept Nico, de oude tijd was misschien

Het bovenstaande artikel is opgetekend door onze oud-secretaris wijlen Jan Verwaal en in 2004 gepubliceerd in Laarder Courant De Bel.

Het rode dorp

Jan van Meerten bezorgt al vele jaren de *DEELgenoot* in Huizen. Als hij zijn wijk uitgeleverd heeft per fiets dan heeft hij meer dan 40 km afgelegd. Toen ik de wijk 'Huizen' van ons blad bij hem thuis afleverde, kreeg ik van hem het volgende artikeltje uit de Gooi- en Eemlander.

‘Mooi Blaricum?’: één van complex afgekeurde huizen

Blaricum - ‘Mooi Blaricum?’ heeft één of andere grappenmaker met grote letters op de planken voor het raam van Polweg 6 gekalkt. Waarschijnlijk heeft hij een even groot gevoel voor schoonheid als de woningbouwvereniging die op deze manier het leegstaande huis tegen vernielzuchtige jeugd wil beschermen. Het huis dat onlangs werd verlaten, maakt deel uit van een complex van tweeëntwintig woningen aan de Meentweg-Polweg (10) en Eerste Molenweg (12) die voor bewoning zijn afgekeurd. In de toekomst zullen de huizen worden afgebroken om plaats te maken voor nieuwbouw. De woningen die leeg komen, zullen niet opnieuw worden verhuurd. Vervangende woonruimte komt beschikbaar op de Oostermeent. ‘Mooi Blaricum’ zal nog niet worden afgebroken, maar waarschijnlijk tijdelijk worden gebruikt als opslagruimte.

Joep Vos

De woningen aan de Polweg en St. Josephweg zijn in 1970 en 1971 opgeleverd. Die aan de Eerste Molenweg in 1979.

HERMAN VAN DER HEIDEN Puinrecycling BV

HANDEL IN MENGGANULATEN, GRIND, GROND EN ZAND.
RECYCLING VAN BEDRIJFSAFVAL, BOUW-EN SLOOPAFVAL,
GROENAFVAL EN A/B/C HOUT.

LOCATIE Randweg 4, 1272LZ Huizen
035 - 525 74 53 / 538 36 20

info@puinrecyclinghuizen.nl

WWW.PUINRECYCLINGHUIZEN.NL

BeeldBankBlaricum.nl

Het digitale fotoarchief van de Historische Kring Blaricum

Op www.beeldbankblaricum.nl kan iedereen kennis maken met historische afbeeldingen van Blaricumse dorpsgezichten, portretten en groepsfoto's, boerderijen, markante huizen, straatjes, oude ansichten, schoolfoto's, enz.

Ontdek op www.beeldbankblaricum.nl de mooiste beelden uit ons verleden.

ALS u dit niet kunt lezen
moet u bij de Valk Hensbergen wezen!

VOOR
BRILLEN,
CONTACTLENZEN
EN OOGMETINGEN

De Valk Hensbergen Opticiens

Brink 16 • 1251 KW Laren NH • Tel: 035 - 538 27 38 • www.devalkhensbergen.nl

Café d'Ouwe Tak

Het café is de hele week geopend en er wordt
DAGELIJKS voor u gekookt van 17.00 tot 21.30 uur.

Café d'Ouwe Tak:
Het café waar je óók kunt eten!

Eemnesserweg B13, 1261 HD Blaricum, tel. 035-5314300, www.ouwetak.com

*'Uw kruidenier
om de hoek'*

Blaricum

*Elke dag van de
week open:
maandag t/m
zaterdag van
08.00 - 21.00 uur,
iedere zondag van
12.00 - 18.00 uur*

Familie Ton • Huizerweg 8, 1261 AW Blaricum • Tel: 035-5386006

Historische Kring Blaricum

40 JAAR HISTORISCHE KRING BLARICUM

1982 - 2022